

GMINA SUSIEC

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY
SUSIEC na lata 2014-2020**

Spis treści

WSTĘP	3
I WPROWADZENIE	4
1. Podstawy prawne.....	5
2. Zgodność strategii z innymi dokumentami strategicznymi	7
3. Procedura tworzenia strategii.....	9
II CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO- ANALITYCZNA	11
1. Położenie, powierzchnia i podział administracyjny gminy.....	11
2. Komunikacja i transport	12
3. Sytuacja demograficzna	13
4. Rynek pracy i bezrobocie	16
5. Edukacja	18
6. Kultura, sport i rekreacja	20
7. Turystyka.....	21
8. Ochrona zdrowia	22
9. Bezpieczeństwo publiczne.....	23
10. Pomoc społeczna	27
11. Niepełnosprawność.....	30
12. Problemy uzależnień i przemoc w rodzinie.....	31
13. Ubóstwo.....	33
14. Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych.....	34
15. Starzenie się społeczeństwa	34
16. Analiza SWOT	35
17. Podsumowanie diagnozy	41
III CZĘŚĆ PROGRAMOWA	42
1. Misja gminy, cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań i harmonogram.....	42
2. Monitoring i ewaluacja wdrażania strategii	58
3. Konsultacje społeczne.....	59
IV UWAGI KOŃCOWE	60
V SPIS RYCIN I TABEL	61

WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi wyzwanie dla samorządu gminnego a szczególnie dla instytucji i organizacji pozarządowych, które będą wdrażały poszczególne jej cele. W związku z członkostwem Polski w Unii Europejskiej przed samorządem pojawiły się nowe zadania z zakresu polityki społecznej. Rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, dlatego konieczne jest strategiczne podejście do problematyki polityki społecznej. W latach 2004 - 2013 Gmina Susiec z powodzeniem podejmowała działania w sferze pomocy społecznej. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 - 2020 stanowi kontynuację opracowanej przez Zespół autorski w roku 2006 Strategii, której cele w znacznej mierze zostały zrealizowane.

Zrealizowane zadania przyczyniły się do wzrostu roli pomocy społecznej w Gminie Susiec. Strategia umożliwiła rozwój infrastruktury socjalnej, dostosowanie placówek do wymaganych standardów, wpłynęła na zwiększenie aktywności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w życiu społecznym i zawodowym, rozwój usług społecznych i tworzenie nowych organizacji pozarządowych działających na rzecz społeczności lokalnej. Strategia na lata 2006-2015 była również punktem wyjścia do opracowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz realizacji szerokiej skali działań w ramach programów finansowanych ze środków Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa.

Dzięki posiadaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Susiec od 2006 roku instytucje i organizacje pozarządowe miały możliwość ubiegania się o fundusze rządowe i unijne gdyż jednym z warunków absorpcji środków finansowych było posiadanie powyższego dokumentu.

Opracowana w 2006 roku Strategia otworzyła wiele możliwości finansowania, co wpłynęło na zrealizowanie cennych i innowacyjnych projektów systemowych. Jednak zaznaczyć należy, że dokument ten został stworzony przede wszystkim z uwagi na konieczność usystematyzowania, sprecyzowania spójnych celów i priorytetów, a także umiejętności budowania sekwencji działań, które będą formą wdrażania strategicznych celów.

I WPROWADZENIE

Jak pokazuje dotychczasowe doświadczenie budowanie Strategii wymaga dużego wysiłku zespołu ludzi. Ważna jest tu zasada partnerstwa wskazująca na potrzebę zaangażowania lokalnych podmiotów aktywnie działających na rzecz rozwiązywania różnych problemów społecznych, które wykonują zadania w sposób profesjonalny zgodnie z zasadą efektywności koncentrując i łącząc swoje najlepsze zasoby.

Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Susiec na lata 2014 - 2020 stanowi jeden z najważniejszych dokumentów o charakterze strategicznym w zakresie polityki społecznej. W okresie realizacji aktualizowanej Strategii zauważyć można wzmożoną aktywność samorządu gminnego oraz podmiotów realizujących założenia polityki społecznej. Problemy społeczne są nie tylko dostrzegane, ale i w sposób konsekwentny realizowane z uwzględnieniem partycypacyjnego modelu włączania organizacji pozarządowych w odpowiedzialność za rozwój lokalnej polityki społecznej.

Opracowując cele strategiczne wzięto pod uwagę zarówno zasadnicze problemy występujące na terenie Gminy Susiec, jak i grupy osób wymagające szczególnego wsparcia. Realizacja przyjętych celów wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców gminy. Zmiany zachodzące w życiu społecznym, nowe zjawiska społeczne, złożoność problemów, powodują, że Strategia ma charakter dokumentu otwartego i poddawana będzie okresowej ewaluacji, w celu jej dostosowania do aktualnych i rzeczywistych potrzeb.

Reasumując, Strategia na lata 2014 – 2020 posiada cechy kluczowe dla programowania strategicznego: wielowymiarowy charakter, bowiem dotyczy problemów społecznych trudnych do rozwiązania odczuwanych przez duże grupy szczególnie zagrożone, spójność między celami, horyzontalność w odniesieniu do różnych sektorów, podejście systemowe poprzez logicznie powiązane w całość działań, partycypacja społeczna poprzez angażowanie partnerów posiadających doświadczenie i wiedzę, elastyczność i ciągłość programując, że założone działania będą kreatywne, dostosowane do zmieniających się warunków w otoczeniu, ewaluowanie i monitorowanie działań, dzięki czemu uzyskujemy kontrolę nad jakością działań i osiągniętych rezultatów.

1. Podstawy prawne

Konieczność uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przez samorząd terytorialny reguluje ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (Dz.U. z 2013 r., poz. 182 z późn.zm.). Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Powyższe kwestie reguluje również art. 16 b ustawy o pomocy społecznej, który wskazuje, iż gmina i powiat opracowują strategię rozwiązywania problemów społecznych zawierającą w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej,
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Zgodnie z art. 110 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, ośrodek pomocy społecznej koordynuje realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013 r. poz. 594, z późn.zm.) stanowi w art. 7, że do gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym m.in. sprawy z zakresu ochrony zdrowia, pomocy społecznej, gminnego budownictwa, edukacji publicznej, polityki prorodzinnej, kultury fizycznej i rekreacji. Strategie rozwiązywania problemów społecznych winny być przyjmowane do realizacji w drodze uchwały rady gminy.

Niezwykle istotną podczas tworzenia i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych jest ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 z późn. zm.). Ustawa ta określa zasady realizacji polityki rozwoju, podmioty prowadzące tę politykę i tryb współpracy między nimi.

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225, z późn.zm.) stwarza szanse na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Kładzie nacisk na aktywizację i edukację środowisk dotkniętych długotrwałym bezrobociem, marginalizowanych zawodowo i społecznie oraz wspieranie zatrudnienia tych właśnie grup. Ustawa swoim zasięgiem obejmuje szczególnie osoby nie posiadające własnych dochodów, bezdomne, uczestniczące w procesie wychodzenia z bezdomności, uzależnione od różnych substancji i pozostając w procesie leczenia, osoby opuszczające zakłady karne oraz uchodźców.

Do popularnych form pomocy udzielanych w ramach ustawy należy zaliczyć uczestnictwo w centrach integracji społecznej, klubach integracji społecznej oraz wspieranie zatrudniania socjalnego.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 roku o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. Nr 94, poz. 651, z późn. zm.) określa zasady działania spółdzielni socjalnych, których przedmiotem działalności jest prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa w oparciu o osobistą pracę członków spółdzielni na rzecz społecznej i zawodowej reintegracji jej członków tj. odbudowywanie i podtrzymywanie umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy oraz zamieszkania lub pobytu, oraz zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2013, poz. 674 z późn. zm.) określa zadania państwa w zakresie łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej, które realizowane są poprzez instytucje rynku pracy, działające w celu pełnego i produktywnego zatrudnienia, wzmocnienia integracji oraz solidarności społecznej, zwiększenia mobilności na rynku pracy.

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r., poz. 1356, z późn.zm.) reguluje zadania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie odpowiedniego kształtowania polityki społecznej, w szczególności dotyczących ustalania poziomu i struktury produkcji napojów alkoholowych, ograniczania jego spożywania, leczenia, rehabilitacji i reintegracji osób uzależnionych od alkoholu czy prowadzenia działalności wychowawczej i informacyjnej.

Ustawa z dnia 8 grudnia 2006 o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 251, poz. 1844 z późn.zm) określa zasady udzielania dopłat finansowego wsparcia

podmiotom realizującym przedsięwzięcia polegające na tworzeniu zasobu lokali socjalnych, mieszkań chronionych, a także noclegowni i domów dla bezdomnych.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 roku (Dz. U. 2014, poz. 1118 z późn.zm.) reguluje prowadzenie działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe, tryb, zasady i formy zlecania realizacji zadań publicznych przez administrację publiczną organizacjom pozarządowym, uzyskiwanie przez organizacje statusu organizacji pożytku publicznego oraz nadzór nad działalnością organizacji pożytku publicznego, a także warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy oraz tak ważne z punktu widzenia strategii kwestie dotyczące konsultowania projektów dokumentów.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn.zm) określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Poza prawodawstwem krajowym istotne są również europejskie dokumenty sankcjonujące tworzenie i wdrażanie strategii rozwiązywania problemów społecznych. Prawo wspólnotowe nie ingeruje bezpośrednio w systemowe rozwiązania w zakresie pomocy społecznej obowiązujące w państwach członkowskich, funkcjonuje jednak polityka społeczna Unii Europejskiej koordynująca narodowe polityki społeczne w zakresie koniecznym z punktu widzenia funkcjonowania wspólnego rynku.

2. Zgodność strategii z innymi dokumentami strategicznymi

Cele Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Susiec na lata 2014 - 2020 są spójne z następującymi dokumentami strategicznymi:

Europejską Strategią Zatrudnienia. Europejska strategia zatrudnienia umożliwia krajom Unii Europejskiej wymianę informacji, prowadzenie dyskusji i koordynowanie polityki zatrudnienia. Zgodnie ze strategią Europa 2020 Europejska Strategia Zatrudnienia ma na celu stworzenie większej liczby lepszych miejsc pracy w całej Unii. Strategia zatrudnienia wspiera działania, które pozwolą do roku 2020 osiągnąć następujące cele główne: podwyższenie wskaźnika zatrudnienia w grupie wiekowej 20–64 do 75 procent, obniżenie odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poziomu poniżej 10 procent i podwyższenie odsetka osób w grupie wiekowej 30–34 kończących uczelnie wyższe do co najmniej 40 procent, zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o co najmniej 20 milionów.

Strategią na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu- EUROPA 2020 - jej głównym celem jest rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, tworzenie rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej oraz rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Krajowym Programem Reform, który pokazuje jak Polska w najbliższych latach odpowie na stojące przed nią wyzwania. Konstrukcja KPR zakłada korelację polskich celów rozwojowych z priorytetami wyznaczonymi w strategii „Europa 2020”: rozwojem gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach, promowaniem gospodarki zrównoważonej – mniej obciążającej środowisko, efektywniej wykorzystującej zasoby, a zarazem konkurencyjnej, wzmocnieniem gospodarki charakteryzującej się wysokim zatrudnieniem oraz spójnością ekonomiczną, społeczną i terytorialną. Osiągnięcie wzrostu inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu oznaczać będzie realizację nakreślonej w strategii „Europa 2020” wizji społecznej gospodarki rynkowej XXI wieku.

Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER). PO WER stanowi odpowiedź na wyzwania i jednocześnie instrument realizacji Strategii Europa 2020. Program uwzględnia stojące przed Europą długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki. Poniżej przedstawiono najważniejsze wyzwania istniejące obecnie w zakresie poszczególnych obszarów wsparcia PO WER.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Susiec na lata 2014 - 2020 jest również zgodna z dokumentami strategicznymi szczebla regionalnego a w szczególności ze **Strategią Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020, Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 oraz Regionalną Strategią Innowacji Województwa Lubelskiego do 2020 roku.**

Ponadto założenia Strategii są koherentne z dokumentami strategicznymi szczebla lokalnego a przede wszystkim ze Strategią Rozwoju Gminy Susiec na lata 2008- 2015 w obszarze celów strategicznych i operacyjnych dotyczących sfery społecznej i gospodarczej.

3. Procedura tworzenia strategii

Zasadniczym celem każdej strategii jest doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk występujących np. w gospodarce, w finansach, ekonomii czy też polityce społecznej. Strategia odzwierciedla obecną sytuację społeczną w gminie, jak również przedstawia działania wielu instytucji i organizacji pozarządowych rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków i zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin. Posiadając doświadczenie w opracowywaniu dokumentów strategicznych przyjęliśmy, że prace nad aktualizacją Strategii będą trwały I - III kwartał 2014 roku i stanowić będą kolejną szansę na integrację i mobilizację sił społecznych i środków finansowych niezbędnych do podejmowania działań mających na celu zlikwidowanie lub też złagodzenie istniejących problemów społecznych.

W styczniu 2014 roku rozpoczął się okres przygotowawczy do opracowania Strategii gdzie zostały określone etapy jej opracowania, zakres Strategii, zasady i zakres współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi oraz narzędzia diagnostyczne. Następnie rozpoczął się okres diagnostyczny, stały kontakt z podmiotami uczestniczącymi w opracowaniu Strategii w celu zbierania obszernych danych, przeprowadzenie analizy SWOT przy aktywnym udziale instytucji i organizacji pozarządowych. Na kolejnym etapie zostały wyznaczone cele oraz cele operacyjne, sposoby realizacji, ewaluacji i wskaźniki, na podstawie których będą mierzone rezultaty.

Ze względu na dość długi okres stosowania Strategii oraz zmieniającą się sytuację społeczną w gminie należy monitorować zachodzące zmiany, aby móc aktualizować zapisy Strategii. Powodzenie Strategii wymaga zapewnienia niezbędnego poziomu zgody społecznej na jego realizację. Dotyczy to wszystkich uczestników programu, a więc realizatorów, odbiorców, a także społeczności lokalnej. Stosując model partycypacyjny, w celu wypracowania konsensusu społecznego czynnymi twórcami Strategii stały się organizacje pozarządowe i instytucje działające w sferze pomocy społecznej, w tym działające na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Zespół ds. aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Susiec na lata 2014 - 2020, w oparciu o dokonaną diagnozę sytuacji demograficzno – społecznej Gminy Susiec wyznaczył cele oraz działania strategiczne w obszarze pomocy i integracji społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Susiec na lata 2014 – 2020 stanowi również strategiczne nawiązanie do kierunków działań

i zapisów ujętych w Strategii przyjętej w roku 2006. Strategia składa się z trzech głównych części: diagnozy problemów społecznych gminy Susiec, określenia zasobów środowiskowych i instytucjonalnych oraz określenia celów strategicznych i operacyjnych, wdrażanie, monitorowanie, ewaluację i określenie wskaźników.

Przy opracowywaniu Strategii kierowano się zasadą zrównoważonego rozwoju dla zapewniania spójności podejmowanych działań. W ramach przygotowania Strategii, która spełniałaby oczekiwania społeczne, a jednocześnie byłaby możliwa do zrealizowania w oparciu o istniejący potencjał, potrzebne były rzetelne dane liczbowe i diagnoza obecnej sytuacji oparte na informacji uzyskanych od instytucji i organizacji działających w zakresie pomocy i integracji społecznej na terenie gminy Susiec. Dzięki współpracy został osiągnięty zamierzony efekt w postaci dużej ilości danych diagnozujących stan obecny.

Kolejnym etapem tworzenia Strategii było przeprowadzenie analizy SWOT, dzięki której wskazano słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia. Analizy SWOT dokonali przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych, co warunkuje wzięcie pod uwagę wszystkich występujących w gminie Susiec potrzeb.

II CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO- ANALITYCZNA

Część diagnostyczno- analityczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy Susiec. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie informacji zwrotnych otrzymanych przez instytucje pomocy i integracji społecznej a także lokalnych organizacji pozarządowych i mieszkańców gminy. Za okres analizy danych statystycznych przyjęto lata 2010 – 2012.

1. Położenie, powierzchnia i podział administracyjny gminy

Susiec jest gminą wiejską położoną w zachodniej części powiatu tomaszowskiego. Siedzibą władz gminy jest Susiec. Gmina Susiec znajduje się w południowo-wschodniej części województwa lubelskiego, na północny - wschód od miasta powiatowego - Tomaszów Lubelski, które znajduje się w odległości około 20 km od Suśca. Powierzchnia jaką zajmuje gmina wynosi 190,52 km².

Ryc. 1 Powiat tomaszowski

1. Tomaszów Lubelski miasto
2. Tomaszów Lubelski gmina
3. Bełżec

Źródło: www.osp.org.pl

Gmina Susiec składa się z następujących sołectw: Ciotusza Nowa, Ciotusza Stara, Grabowica, Huta Szumy, Kunki, Łasochy, Łosiniec (sołectwa: Łosiniec I

i Łosiniec II), Łuszczacz, Majdan Sopocki Drugi, Majdan Sopocki Pierwszy, Maziły, Nowiny, Oseredek, Paary, Róża, Rybnica, Susiec (sołectwa: Susiec I i Susiec II), Wólka Łosiniecka, Zawadki.

Gmina Susiec graniczy z wymienionymi gminami: Józefów, Krasnobród, Łukowa, Narol, Obsza.

Powierzchnia całej gminy wynosi 190,52 km².. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych ogółem wynosi 102,88 km², co stanowi 54% ogólnej powierzchni całej gminy. Powierzchnia użytków rolnych ogółem wynosi 78,11 km², stanowią one 41% ogólnej powierzchni gminy. Pozostałe grunty i nieużytki ogółem wynoszą 9,53 km², czyli 5% ogólnej powierzchni gminy.

Ryc. 2 Topografia Gminy Susiec

Źródło: www.powiat-tomaszowski.com

2. Komunikacja i transport

Na terenie gminy znajdują się droga powiatowa między Józefowem a Tomaszowem Lubelskim. Odbiega stąd również droga na południe w kierunku Narola i Cieszanowa (woj. podkarpackie). Znajduje się tu ponadto stacja kolejowa. Do 31 VIII 2009 r. zatrzymywała się na niej codziennie jedna para pociągów - było to dzienne połączenie "Roztocze" Zamość - Rzeszów - Wrocław, oraz sezonowy pociąg "Solina" relacji Warszawa - Lublin - Bełzec, kursujący w wakacje codziennie, ponadto w weekendy w maju i czerwcu. Od 1 IX 2009 r. PKP Intercity zawiesiły pociągi (na krótko wprowadzono w ich miejsce autobusy komunikacji zastępczej,

ostatecznie zawieszanej od 13 XII 2009 r.). Obecnie w okresie długiego weekendu majowego oraz wakacji szkolnych kursują trzy-cztery pary pociągów REGIO organizowanych przez Przewozy Regionalne na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego, na trasie Lublin - Zamość - Bełżec - Jarosław i Jarosław - Bełżec - Zamość - Lublin. Pociągi te umożliwiają wygodny i szybki dojazd rano i wieczorem zwiększając dostępność komunikacyjną Suśca i Roztocza. Pociągi REGIO są skomunikowane w Lublinie z pociągami TLK w relacji Warszawa - Lublin umożliwiając dojazd z pozostałych części kraju.

Sieć dróg na terenie gminy jest dostateczna. Stan techniczny dróg jest dostateczny, lecz istnieje potrzeba utwardzenia niektórych dróg gminnych. Budowy kolejnych odcinków oraz modernizacji już powstałych wymagają również chodniki.

3. Sytuacja demograficzna

Z końcem 2012 roku Gmina Susiec liczyła 8044 mieszkańców, w tym 3839 kobiet, które stanowiły 47,72 % ogółu ludności. Gęstość zaludnienia wynosiła 42 osób na km². Struktura wiekowa mieszkańców ulegała zmianom. W latach 2010-2012 liczba dzieci i młodzieży zmalała. Liczba osób w wieku produkcyjnym w latach 2010-2011 również zmalała, lecz w 2012 roku wzrosła. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2010 - 2012 z roku na rok nieznacznie malała. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2010-2012

Wskaźnik	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1721	1680	1621
liczba osób w wieku produkcyjnym	4983	4978	4990
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1440	1442	1433
ogółem	8144	8100	8044

Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie odnoszące się do gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2010 - 2012

Wskaźnik	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba urodzeń żywych	76	86	80
liczba zgonów	91	96	95
przyrost naturalny	-15	-10	-15

Dane Głównego Urzędu Statystycznego

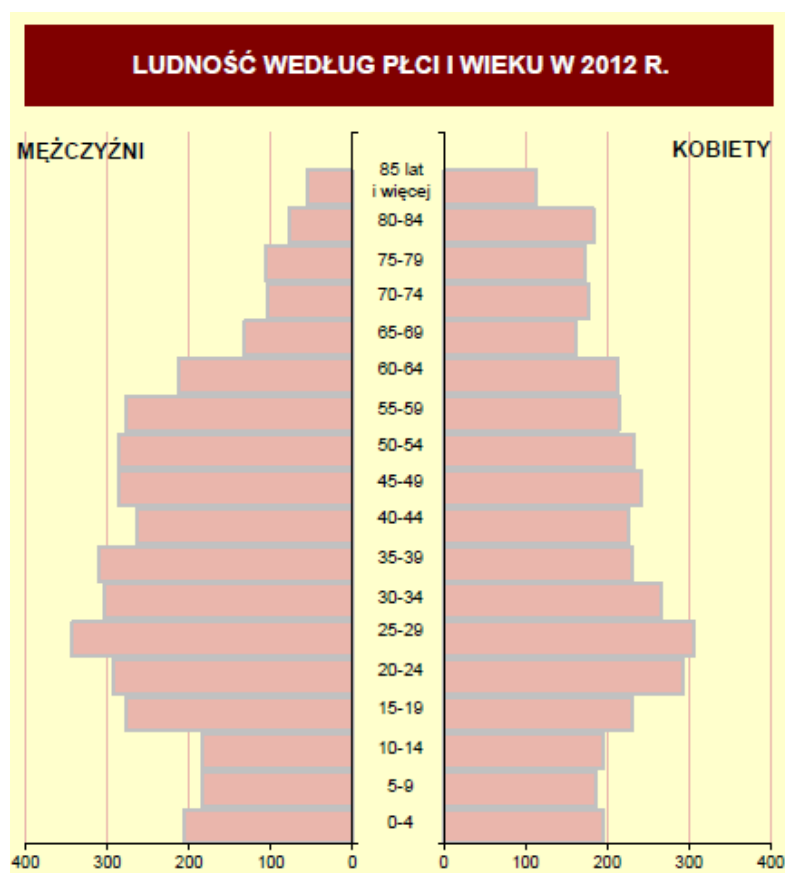
Tabela 3. Ruch migracyjny ludności w latach 2010-2012

Wskaźnik	2010 r.	2011 r.	2012 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	-8	-38	-39
saldo migracji w ruchu zagranicznym	0	0	0
saldo migracji ogółem	-8	-38	-39

Dane Głównego Urzędu Statystycznego

W latach 2010-2012 przyrost naturalny w gminie był niekorzystny (-15 w 2010 r., -10 w 2011 r., - 15 w 2012 r.). Spadek liczby jej mieszkańców był zatem efektem zarówno ujemnego przyrostu naturalnego jak i niekorzystnego salda migracji (-8 w 2010 r., -38 w 2011 r., -39 w 2012 r.), która miała charakter wewnętrzny.

Ryc. 3 Ludność w Gminie Susiec według płci i wieku

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca (GUS 2013)

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy liczebności ludności gminy na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na dwie, bardzo istotne kwestie związane ze spadkiem liczby dzieci i młodzieży oraz liczbą osób starszych. Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały dopasowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak i seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie dostosowanie dostępu do wychowania, edukacji, kultury, sportu i rekreacji, tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

4. Rynek pracy i bezrobocie

Zmiany gospodarcze i polityczne, jakie dokonały się w Polsce w latach 1989-1990 doprowadziły do tego, że Polska dołączyła do krajów o gospodarce rynkowej, co z kolei spowodowało zauważenie i opisanie zjawiska bezrobocia. Jest to zjawisko społeczne, polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia. Stan ten spowodowany jest brakiem równowagi pomiędzy podażą pracy a popytem na pracę. W Polsce stało się to kwestią społeczną, świadczy o tym dynamika, skala i struktura zjawiska. Brak pracy jest czynnikiem, który ma wpływ na zaspokojenie ważnych potrzeb społecznych w różnych sferach życia. Konsekwencją braku pracy jest też narastające ubóstwo i związane z tym kwestie edukacyjne, zdrowotne, mieszkaniowe, których rozwiązaniem zajmuje się szeroko pojęta polityka społeczna.

Walka z bezrobociem możliwa jest tylko przez kompleksowe działania w sferze ekonomicznej mającej na celu wzrost gospodarczy i tworzenie nowych miejsc pracy. Zadania w tej sferze koncentrują się również wokół problemu ochrony pracowników przed utratą zatrudnienia, ochrony egzystencji jednostki dotkniętej brakiem pracy oraz pomocy w znalezieniu zatrudnienia. Świadczenia społeczne dla bezrobotnych w Polsce reguluje ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Powinny one zapewnić bezrobotnemu minimum życiowe, ale powinny także zachęcać do podjęcia zatrudnienia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Lubelskim w latach 2010-2012 liczba osób bezrobotnych w gminie ulegała nieznacznym zmianom od 541 osób na koniec 2010 r. poprzez 561 osób na koniec następnego roku do 587 osób na koniec 2012 r. Wśród pozostających bez pracy nieznaczną mniejszość w latach 2010-2012 stanowiły kobiety, których liczba na koniec kolejnych lat wyniosła: 267, 261 i 267. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela:

Tabela 4. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2010-2012

Wskaźnik	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba bezrobotnych w gminie	541	561	587
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	10,86%	11,27 %	11,76 %
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	267	261	267
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	49,4 %	46,5%	45,5%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Lubelskim

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2010-2012 w powiecie tomaszowskim, województwie lubelskim i w kraju.

Tabela 5. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2010-2012

Wskaźnik	2010 r.	2011 r.	2012 r.
stopa bezrobocia w powiecie tomaszowskim	14,1 %	15,1 %	15,4 %
stopa bezrobocia w województwie lubelskim	13,0 %	13,3 %	14,2 %
stopa bezrobocia w kraju	12,4 %	12,5%	13,4%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego

W latach 2010-2012 powiat tomaszowski charakteryzował się wyższą w stosunku do województwa lubelskiego i kraju stopą bezrobocia. Zarówno w powiecie, województwie jak i kraju odnotowano wzrost w porównaniu z latami poprzednimi. Stopa bezrobocia w powiecie wzrosła z 14,1% w 2010 r. do 15,1 % w 2011 r., natomiast w 2012 roku wzrosła do 15,4 %.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy oraz uprawnień do zasiłku. Na koniec 2012 roku wśród 546 osób bezrobotnych znajdowało się 58 osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia, co stanowi 10,62 % oraz 154 osób bezrobotnych do 25 roku życia, co z kolei stanowi 28,2 % wszystkich bezrobotnych. Jedynie 49 osób (8,97%) wśród wszystkich bezrobotnych posiada uprawnienia do zasiłku, 85 osób bezrobotnych (15,57%) stanowią osoby długotrwale bezrobotne, czyli niezatrudnione od powyżej 24 miesięcy.

Tabela 6. Struktura bezrobocia w gminie Susiec na koniec 2012 roku

Wskaźnik	2012 r.
bezrobotni ogółem	546
bezrobotne kobiety ogółem	254
bezrobotni uprawnieni do zasiłku ogółem	49
bezrobotni powyżej 50 roku życia	58
bezrobotni do 25 roku życia	154

bezrobotni, którzy ukończyli szkołę wyższą do 27 roku życia	7
bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy do 1 m-ca	56
bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy od 1 do 3 m-cy	125
bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy od 3 do 6 m-cy	91
bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy od 6 do 12 m-cy	77
bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy od 12 do 24 m-cy	112
bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy pow. 24 m-cy	85

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Lubelskim

Statystyki bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcone są przez tzw. bezrobocie utajone i pracę „na czarno”.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w gminie w największym stopniu osiągał osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz policealnym i średnim zawodowym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególnie nacisk należy położyć na doksztalcanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

5. Edukacja

Edukacja, rozumiana, jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i posiadających wykształcenie.

Baza edukacyjna w gminie Susiec składa się z następujących placówek oświatowych:

1. Zespół Szkół w Majdanie Sopockim Pierwszym
2. Zespół Szkół Publicznych w Suścu
3. Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Grabowicy
4. Szkoła Podstawowa w Łosińcu
5. Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Łuszczaczu

W roku szkolnym 2012/2013 w Gminie Susiec funkcjonowało 6 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych do których uczęszczało 117 uczniów, 5 szkół podstawowych do których uczęszczało 401 uczniów oraz 2 szkoły gimnazjalne do których ogółem uczęszczało 244 osób. Dane szczegółowe na temat edukacji w latach 2010-2012 w gminie Susiec przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7 . Edukacja w gminie Susiec

Wskaźnik	2010/11	2011/12	2012/13
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	8	9	6
dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	95	118	117
szkoły podstawowe	8	8	5
uczniowie szkół podstawowych	419	425	401
szkoły gimnazjalne	2	2	2
uczniowie szkół gimnazjalnych	275	263	244

Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Kolejna tabela przedstawia ludność gminy według edukacyjnych grup wieku w 2012 roku. Wynika z niej iż największą grupę stanowią uczniowie w wieku 7-12 lat- 454 osób, kolejną grupą wiekową co do wielkości są dzieci w wieku 3-6 lat i stanowi ją 339 osób, 276 osób należy do grupy wiekowej 13-15 lat, natomiast najmniej liczną grupą- 241 osób stanowią dzieci w wieku 0-2 lata.

Tabela 8. Ludność gminy według edukacyjnych grup wieku w 2012 r.

Wiek	Liczba dzieci
0-2 lata	241
3-6 lat	339
7-12 lat	454
13-15 lat	276

Dane Głównego Urzędu Statystycznego

W 2012 roku subwencja oświatowa w gminie wyniosła 5739 tys. zł.

6. Kultura, sport i rekreacja

Bogata przeszłość historyczna pozostawiła na terenie gminy liczne pamiątki z przeszłości, które świadczą o znaczącym dorobku kulturowym mieszkańców. Zespół kościoła parafialnego z budynkiem kościoła, dzwonnica oraz cmentarzem przykościelnym wraz z drzewostanem w Łosińcu; Cmentarzisko kurhanowe w Łosińcu; Zespół kościoła parafialnego z budynkiem kościoła, dzwonnica, dwoma kaplicami oraz cmentarzem przykościelnym wraz z drzewostanem w Majdanie Sopockim; Strażnica graniczna w Paarach; Młyn wodny w Rybnicy; Zespół kościoła parafialnego z budynkiem kościoła, dzwonnica oraz cmentarzem przykościelnym wraz z drzewostanem w Suścu; Grodzisko na wzgórzu nazywanym potocznie „Kościołek” w Suścu, to tylko niektóre zabytki wpisane do rejestru zabytków.

Na terenie gminy zlokalizowane są również liczne obszary i obiekty, które znajdują się w ewidencji dóbr kultury. Należą do nich: kapliczka drewniana w Banachach; stanowiska archeologiczne w Ciotuszy Starej; stanowiska archeologiczne w Kunkach; zagroda nr 26 (dom i stodoła) w Majdanie Sopockim II; cmentarz grzebalny, czynny i stanowiska archeologiczne w Majdanie Sopockim I; kuźnia drewniana i stanowiska archeologiczne w Maziłach; kapliczka św. Stanisława, domkowa, drewniana i młyn wodny w Nowej Ciotuszy; stanowiska archeologiczne w Nowinach; stanowiska archeologiczne i szkoła drewniana w Oseredku; cmentarz wojenny z 1939 roku i pozostałości huty szkła i fabryki gwoździ w Paarach; magistrat przeniesiony z Tomaszowa Lubelskiego i stanowiska archeologiczne w Rebizantach; leśniczówka drewniana z pocz. XX wiek i stanowiska archeologiczne w Rybnicy; kamienna figura Chrystusa Frasobliwego, młyn wodny, cmentarz grzebalny czynny, stanowiska archeologiczne w Suścu; murowana kapliczka, młyn drewniany w Świdach; stanowiska archeologiczne w Wólce Łosinieckiej i Zawadkach.

Na terenie gminy Susiec funkcjonuje 7 klubów sportowych łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS oraz 4 sekcje sportowe, które liczą 120 członków. 55 osób to ćwiczący, którzy nie ukończyli 18 lat (chłopcy-45, dziewczęta- 10). Ćwiczący mają do dyspozycji 7 instruktorów sportowych. Poniższa tabela zawiera zestawienie danych z 2010 roku i 2012 roku, które ukazują jak wygląda i wyglądała kultura fizyczna, sport i rekreacja na terenie gminy Susiec.

Tabela 9. Kultura fizyczna, sport i rekreacja w gminie Susiec w latach 2010 i 2012

Wskaźnik	2010 r.	2012 r.
kluby sportowe łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS	7	7
sekcje sportowe	4	4
członkowie	120	120
ćwiczący ogółem	65	65
ćwiczący mężczyźni	10	10
ćwiczące kobiety	0	0
ćwiczący do 18 lat ogółem	55	55
ćwiczący do lat 18 chłopcy	45	45
ćwiczące do lat 18 dziewczęta	10	10
instruktorzy sportowi	7	7

Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Wyżej przedstawione dane ukazują niezmienną liczbę członków klubów sportowych na terenie gminy Susiec, zarówno w 2010 roku jak i 2012 roku kluby liczyły 120 członków.

7. Turystyka

Położenie geograficzne, duże zróżnicowanie ukształtowania terenu, klimat, duża różnorodność krajobrazowa i przyrodnicza, bogata historia i tradycje kulturowe sprawiają, że gmina Susiec posiada wiele walorów, które zachęcają do wypoczynku i sprzyjają rozwijaniu się różnych form turystyki. Susiec należy do bardzo chętnie odwiedzanych miejscowości Roztocza. Zawdzięcza to położeniu na skraju rozległych lasów, Parku Krajobrazowego, Puszczy Solskiej, poprzecinanych malowniczymi dolinami rzek i potoków. Jedną z nich jest Tanew zaliczana do najczystszych polskich rzek. W pobliżu Suśca tworzy się malowniczy przełom. Płynąc w głębokiej dolinie, po skalnych uskokach, rzeka na długości 2000 metrów tworzy „szumy”, serię ponad 20 niewielkich wodospadów. Podobne „szumy”, wśród nich największy, półtorametrowej wysokości, zobaczyć można na Jeleniu, jednym z dopływów Tanwi. Potok ten wpływa do Morskiego Oka, głębokiego stawu w samym centrum Suśca, zasilanego w wodę z setek bijących na jego brzegach źródeł. Kolejną atrakcją w okolicach Suśca jest śródleśny zalew w Majdanie Sopockim, doskonale miejsce do kąpieli, plażowania i uprawiania sportów wodnych. Zalew tworzą spiętrzone wody rzeki Sopot, której

położony nieopodal przełom w rezerwacie „Czartowe Pole” należy do najpiękniejszych miejsc na Roztoczu.

Susiec posiada bardzo dobrze rozwiniętą bazę noclegową o zróżnicowanym standardzie, a w licznych prywatnych stołówkach można spróbować regionalnej kuchni.

Przez gminę prowadzi 6 szlaków turystycznych: szlak „centralny, niebieski, długość 113 km; szlak „walk partyzanckich”, czarny, długość 61 km; szlak „krawędziowy”, czerwony, długość 53 km; szlak „im. Władysławy Podbińskiej”, zielony, długość 56 km; szlak „południowy”, żółty, długość 17 km; szlak „szumów”, niebieski, długość 15 km i dwie ścieżki przyrodniczo- turystyczne: ścieżka „Nad Tanwią”, długość 4 km oraz ścieżka „Czartowe Pole”, długość 2 km.

Zlokalizowane są także na terenie gminy cztery trasy rowerowe. Trasa zielona: Susiec- Huta Szumy- Rebizanty- Susiec, długość około 15 km. Trasa żółta: Susiec- Paary- Maziły- Rybnica- Susiec, długość około 25 km. Trasa czerwona: Susiec- Oseredek- Nowiny- Majdan Sopocki- Grabowica- Susiec, długość około 25 km. Trasa niebieska: Susiec- Wólka Łosiniecka- Łosiniec- Zawadki- Kunki- Łasochy- Łuszczacz- Róża- Ciotusza Stara- Majdan Sopocki- Susiec, długość trasy około 60 km.

Gmina Susiec posiada również wiele wspomnianych w poprzednim rozdziale zabytków, które są atrakcją dla przybywających na jej terenie turystów.

8. Ochrona zdrowia

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

Bezpośrednią, podstawową opiekę zdrowotną nad mieszkańcami gminy stanowią trzy niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, z których dwa znajdują się w Suścu i jeden w Majdanie Sopockim Pierwszym.

Ponieważ gmina nie posiada szpitala, mieszkańcy korzystają ze szpitala położonego najbliżej gminy, który znajduje się w Tomaszowie Lubelskim.

9. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwie piętno na jej funkcjonowaniu.

Przestępczość w 2011 roku oraz w 2012 roku przedstawia się następująco:

Tabela 10. Dane dotyczące przestępczości na terenie Gminy Susiec.

ILOŚĆ, RODZAJ I MIEJSCE INTERWENCJI POLICYJNYCH I ZDARZEŃ DROGOWYCH			
RODZAJ ZDARZENIA		SUSIEC	
		2011	2012
Interwencje		210	250
w tym:	domowe	120	109
	publiczne	25	132
Kolizja drogowa		57	21
Wypadek drogowy		7	8
Kradzież z włamaniem		7	7
w tym:	domów, mieszkań	4	8
	garaży, budynków gospodarczych	2	2
	sklepów, obiektów usługowych	0	4
	instytucji, innych obiektów	1	1
Kradzież cudzej rzeczy		26	19
w tym:	samochodów	0	1
	rowerów	20	0
	z samochodów	0	1
	z domów, mieszkań, posesji	0	3

	z garaży, budynków gospodarczych	0	3
	w dyskotekach, pubach	4	0
	w sklepach, instytucjach	1	0
	w szkołach	1	0
	kradzież drewna	0	11
Rozboje i pochodne		4	1
Bójki i pobicia		4	1
w tym:	w dyskotekach, na zabawach	1	0
	w parkach, na ulicach, dworcach	3	1
Uszkodzenia ciała		0	3
Uszkodzenia mienia		14	2
w tym:	pojazdów	4	1
	urządzeń użyteczności publicznej	6	1
	obiektów użyteczności publicznej	1	0
	budynków mieszkalnych i gospodarczych	3	0
OGÓŁEM		329	312

Dane Komisariatu Policji w Tomaszowie Lubelskim

Z dokonanego zestawienia wynika, że w 2012 roku wzrosła liczba przeprowadzonych interwencji w porównaniu z analogicznym okresem 2011 r. W 2011 roku miejsce miło 210 interwencji, w tym 120 domowych i 25 publicznych, natomiast w 2012 roku było 250 interwencji w tym 109 domowych oraz 132 publicznych, widoczny jest znaczny wzrost interwencji publicznych. Znacznie zmalała liczba kolizji drogowych z 57 w 2011 roku do 21 w 2012 roku, kradzieży cudzej rzeczy z 26 przypadków w 2011 roku do 19 w 2012 roku oraz uszkodzenia mienia z 14 odnotowań w 2011 roku do 2 w 2012 roku. Nieznaczne zmiany lub ich brak zaszły w takich

zdarzeniach jak: wypadek drogowy, kradzież z włamaniem, rozboje i pochodne czy bójki i pobicia.

W I kwartale 2011 roku oraz 2012 roku policjanci dzielnicowi z terenu Gminy Susiec osiągnęli następujące wyniki w służbie prewencyjnej:

Tabela 11. Wyniki policjantów dzielnicowych w służbie prewencyjnej.

	I KW 2011	I KW 2012
Legitymowani	103	166
Pouczenia	2	0
Wnioski	50	39
Mandaty	40	29

Dane Komisariatu Policji w Tomaszowie Lubelskim

Wyniki te świadczą o tym, że w I kwartale 2012 roku w porównaniu z analogicznym okresem roku 2011 represja ujawnionych wykroczeń zmalała.

Zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie działania Komisariatu Policji w Suścu przedstawia się następująco:

Tabela 12. Zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

KP Szczebrzeszyn	WYPADKI	ZABICI	RANNI	KOLIZJE
I KW 2011	7	1	12	27
I KW 2012	6	1	9	21

Dane Komisariatu Policji w Tomaszowie Lubelskim

Tabela 13. Zdarzenia na terenie Gminy Susiec

Zdarzenia	I KW 2011 r.	I KW 2012 r.
Wykroczenia ogółem	92	68
Wnioski do sądu	50	39
Mandaty karne	40	29
Pouczenia	2	0
Interwencje ogółem	210	250
Domowe	120	109

W miejscu publicznym	25	132
Zatrzymane dowody rejestracyjne	5	4

Dane Komisariatu Policji w Tomaszowie Lubelskim

W I kwartale 2012 roku policjanci Komisariatu Policji w Tomaszowie Lubelskim osiągnęli mniejszą represję mandatową jak w analogicznym okresie 2011 roku. Reasumując wyniki, jakie uzyskali policjanci w pracy prewencyjnej w I kwartale 2012 roku można stwierdzić, iż praca kształtuje się na podobnym poziomie, lecz z tendencją spadkową w stosunku do I kwartału roku poprzedniego.

Pogarszające się warunki materialne i liberalizacja przepisów prawa stwarzają możliwości ujawniania się następujących zagrożeń:

- w sferze przestępczości kryminalnej trzeba liczyć się z dużą aktywnością elementu przestępczego, który będzie dążył do polepszenia swoich warunków bytowych przez dokonywanie przestępstw a w związku z powiększającą się znieczulicą społeczną, ujawniają się większe trudności z wykrywaniem sprawców przestępstw. Przestępstwa o tym charakterze mogą być również popełniane przez osoby nieletnie.
- brak pracy a wręcz niechęci do jej podjęcia może skutkować wzrostem przestępczości w sferze włamań, kradzieży i rozbojów.
- w sferze porządku publicznego mogą nastąpić zagrożenia związane z nadmiernym spożyciem alkoholu a co za tym idzie ze zwiększoną liczbą zakłóceń porządku, dewastacji mienia, zaśmiecania.
- szczególnie w szkołach może nasilić się rozprawianie i używanie wszelkich środków odurzających.

Praca policjantów w dalszym ciągu będzie kontynuacją dotychczas podejmowanych działań i koncentrować się będzie na zagadnieniach wymagających usprawnień w zakresie:

- podnoszenia efektywności pracy kryminalnej w celu podniesienia wykrywalności przestępstw;
- poprawy jakości czynności procesowych wykonywanych na miejscu zdarzenia;
- podniesieni wskaźnika skuteczności poprzez zwiększenie częstotliwości zastosowania tymczasowego zajęcia mienia ruch omowego;
- podejmowania stanowczych działań przy zabezpieczeniu ładu i porządku publicznego;

- zwiększenie represji w stosunku do osób popełniających wykroczenia porządkowe;
- poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym, a w szczególności w ujawnianiu nietrzeźwych kierujących;
- ujawnianiu większej liczby czynów zabronionych dokonywanych przez nieletnich;
- kierowanie służb patrolowych w miejsca najbardziej zagrożone przestępczością;
- nasilenie współpracy z instytucjami współdziałającymi
- zwiększenie wykrywalności w wykroczeniach wnioskowych.

10. Pomoc społeczna

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w Gminie Susiec wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suścu. Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach rodzinnych i ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawa o powszechnym ubezpieczeniu społecznym oraz ustawa o ochronie zdrowia psychicznego.

Prawo do wsparcia udzielanego przez GOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych.

W wykonywaniu zadań GOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez GOPS na realizację zadań w latach 2010-2012.

Tabela 14. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2010 - 2012

Wielkość wydatków	2010 r.	2011 r.	2012 r.
Ogółem	3308286	3530576	3544860
W tym na świadczenia pomocy społecznej	462360	488022	482917
W tym na świadczenia rodzinie	2845926	3082554	3061943
Na zadania własne gminy	462260	482022	482917
Na zadania zlecone gminy	2845926	3082554	3061943

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suścu

W latach 2010 - 2012 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy ulegała nieznacznemu wzrostowi.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2010 - 2012.

Tabela 15. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012

Wskaźnik	2010	2011	2012
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	776	743	717
liczba rodzin	403	396	387
liczba osób w rodzinach	1653	1612	1523

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suścu

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2010-2012 ulegała zmianie z roku na rok (1653 osób w rodzinach w 2010 roku, 1612 osób w rodzinach w 2011 roku, 1523 osób w rodzinach w 2012 roku). Wpływ na taką sytuację mogło mieć m.in. niskie kryterium dochodowe obowiązujące przy ubieganiu się o wsparcie, które zawęziło liczbę osób uprawnionych do korzystania z pomocy oraz pogarszająca się sytuacja na rynku pracy wynikająca min. z kryzysu ekonomicznego, który objął swym zasięgiem państwa Unii Europejskiej.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2012 roku wykazała, że największą grupę stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Ci z nich, którzy bezpośrednio korzystali ze wsparcia, otrzymywali pomoc głównie w postaci zasiłków okresowych, celowych, zasiłków na zakup żywności. Znacznie mniejsze, choć spore, grupy reprezentowały osoby w wieku nauki szkolnej korzystające z pomocy w formie posiłków i osoby w wieku poprodukcyjnym korzystające z pomocy w formie zasiłku stałego, zasiłków celowych i usług opiekuńczych.

Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w gminie według aktywności zawodowej, najliczniejszą grupę w 2012 roku stanowiły osoby bezrobotne i nieaktywne zawodowo. Obecność tych osób w gronie beneficjentów GOPS-u należy tłumaczyć uzyskiwaniem przez nie niskich dochodów uniemożliwiających utrzymanie siebie i swoich rodzin.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie za lata 2010-2012.

Tabela 16. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012

Powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Ubóstwo	322	379	270	1471	1557	1066
Bezdomność	3	5	3	3	10	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	138	140	145	781	790	769
Bezrobocie	199	197	184	915	884	827
Niepełnosprawność	118	115	119	457	428	439
Długotrwała lub ciężka choroba	164	163	168	598	575	579
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	25	26	31	117	126	137
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	32	30	23	122	120	96

Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	0	3	4	0	3
Zdarzenie losowe	3	0	0	14	0	0
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suścu

W latach 2010-2012 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było ubóstwo oraz bezrobocie. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS-u z tych powodów systematycznie wzrastała.

Ważnymi przyczynami udzielania pomocy były również: długotrwała choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

11. Niepełnosprawność

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Z danych, jakimi dysponuje Ośrodek wynika, że dominującym orzeczoną stopniem niepełnosprawności jest umiarkowany stopień, przeważającą grupą wiekową są ludzie młodzi, a najczęstszą przyczyną niepełnosprawności jest upośledzenie umysłowe (w przypadku orzeczeń Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności).

W zależności od sytuacji i potrzeb system pomocy społecznej przewiduje różnorodne świadczenia, mające na celu poprawę sytuacji bytowej i ułatwienie egzystencji osobie niepełnosprawnej w środowisku. W ramach pracy socjalnej prowadzone jest szeroko pojęte poradnictwo dotyczące uprawnień, jak również

rozwiązywania problemów życiowych, pomoc w integracji ze środowiskiem i rodziną, pomoc w kontaktach z innymi instytucjami, organizacjami, kościołami.

Jednym z najbardziej efektywnych świadczeń oferowanych przez Ośrodek są usługi opiekuńcze przyznawane osobom samotnym, które mają trudności w funkcjonowaniu w miejscu zamieszkania z powodu choroby, niepełnosprawności, podeszłego wieku, pozwalające utrzymać osobę w naturalnym środowisku. Ponadto dla osób, które z różnych przyczyn nie są w stanie funkcjonować w swoim domu Ośrodek zapewnia pobyt w mieszkaniu chronionym. Na terenie gminy funkcjonują także Warsztaty Terapii Zajęciowej w Grabowicy, które zapewniają dzienny pobyt i rehabilitację społeczno – zawodową osobom niepełnosprawnym.

Według danych z 2011 roku w powiecie tomaszowskim zamieszkuje 12094 osób niepełnosprawnych. 46,82% osób niepełnosprawnych stanowią mężczyźni (5663 osób), natomiast kobiety 53, 18% ogółu osób niepełnosprawnych z terenu powiatu (6431 osoby).

12. Problemy uzależnień i przemoc w rodzinie

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 17. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Wskaźnik		W Polsce	W gminie do 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	Razem ok 2 mln osób: dorosłych i dzieci	Okolo 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Susiec w latach 2010 - 2012.

Tabela 18. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2010-2012

Wielkość wydatków	2010 r.	2011 r.	2012 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	41700	42650	40000
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	4500	3000	3000
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	0	0
razem	46200	45650	43000

Dane własne Urzędu Gminy

W latach 2010-2012 wysokość kwot wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie uległa znacznemu zmniejszeniu.

13. Ubóstwo

Ubóstwo jest jednym z największych problemów, mającym charakter globalny. Mimo rosnącego dobrobytu Polaków nie jest on dystrybuowany równomiernie, a część polskiego społeczeństwa nie jest w stanie zaspakajać swoich podstawowych potrzeb bytowych. Z tego powodu poprawa sytuacji osób ubogich jest dziś powszechnie akceptowanym obowiązkiem polityki społecznej.

Wśród uwarunkowań ubóstwa wymienia się przyczyny makrostrukturalne, związane z sytuacją społeczno - gospodarczą kraju, natomiast zwolennicy tradycyjnych reguł rynkowych jego przyczyn poszukują w niewłaściwych zachowaniach samych ubogich.

Według danych własnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Suścu na koniec 2012 roku liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w rodzinach wyniosła ogółem 1523 osób co stanowiło 18,93 % mieszkańców gminy, natomiast liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w których występuje problem ubóstwa wyniósł 1066 osoby co stanowiło aż 70 % ogółu korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Ubóstwo jest splotem bardzo wielu indywidualnych czynników, wśród których największe znaczenie mają:

- występowanie alkoholizmu w rodzinie,
- wielodzietność,

- podeszły wiek,
- niepełnosprawność,
- pozostawanie w kręgu subkultury ludzi ubogich.

Makrospołeczne tendencje odzwierciedlają się również na terenie gminy Susiec. Z ogólnej analizy danych wynika, iż w roku 2012 zasadniczą przyczyną ubiegania się o pomoc było bezrobocie i ubóstwo.

14. Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych

Bardzo ważną w życiu dziecka jest potrzeba bezpieczeństwa, akceptacji i troski rodzicielskiej. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych zapewnia się wsparcie prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Rodzina może otrzymać wsparcie poprzez działania instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny, placówek wsparcia dziennego oraz rodzin wspierających. Dla prawidłowego rozwoju dziecka niezbędnym jest zapewnienie mu właściwej opieki w rodzinie naturalnej lub warunkach maksymalnie zbliżonych do tych, które w niej występują.

15. Starzenie się społeczeństwa

Od początku lat 90 XX wieku obserwujemy postępujący proces starzenia się społeczeństwa polskiego. Wyraża się on głównie wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym i zmniejszającą się liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym. W najbliższych dwudziestu latach nastąpi przyspieszenie tego procesu. Przewidywane zmiany demograficzne wymagają podjęcia nowych zadań w polityce społecznej i gospodarczej Polski. Starość nie jest pojęciem jednoznacznym. Różnie można określać początek tego okresu zarówno w życiu jednostek, jak i całych zbiorowości. W demografii starość jednostek dzieli się na: młodszy wiek poprodukcyjny (60 - 69 lat), starszy wiek poprodukcyjny (70 - 79 lat) oraz starość sędziwą (powyżej 80 lat). Proces starzenia się społeczeństwa polega na wzroście liczby osób w starszym wieku i ich udziału w ogólnej liczbie ludności przy jednoczesnym spadku liczby i udziału dzieci i młodzieży w ogólnej liczbie ludności.

Przewiduje się, że populacja mieszkańców Europy, która stanowi ok. 10% ludności świata, za 50 lat zmniejszy się do 5%. Według prognozy na 2025 rok ponad 24% populacji Polaków stanowią będą emeryci.

Sytuacja ta wymusza konieczność:

- podjęcia działań na rzecz poprawy sytuacji materialnej osób starszych,
- przeciwdziałania postępującej niesprawności psychofizycznej,
- przeciwdziałania poczuciu osamotnienia osób starszych,
- dbałość o stan zdrowia osób starszych, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju badań profilaktycznych.

Osoby starsze w znacznej większości są osobami sprawnymi umysłowo i fizycznie, pragnącymi normalnie funkcjonować w społeczeństwie. Borykają się one z różnorodnymi problemami związanymi z aktywnym uczestnictwem w życiu rodzinnym, zawodowym i kulturalnym. Na terenie gminy Susiec brak jest ofert dla seniorów w zakresie możliwości korzystania z usług i szerokiej oferty proponowanej zarówno przez instytucje, jak i organizacje pozarządowe.

16. Analiza SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku strategii Rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary, które w procesie diagnostyczno - analitycznym zostały wyróżnione jako kluczowe dla rozwiązywania problemów społecznych w perspektywie czasowej 2014 - 2020:

- bezrobocie i ubóstwo
- rodzina, dziecko i młodzież
- uzależnienia i przemoc w rodzinie
- starzenie się społeczeństwa.

BEZROBOCIE I UBÓSTWO	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań mających na celu ograniczenie zjawiska bezrobocia w gminie, w tym wśród kobiet i osób w wieku 45 lat i więcej • przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia bezrobocia • upowszechnianie ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • upowszechnianie informacji o usługach pośrednictwa zawodowego oraz szkoleniach • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych • przeciwdziałanie służb społecznych ubóstwu w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • zachęcanie inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy • ograniczanie zjawiska nielegalnego zatrudnienia w gminie
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez bezrobotnych wystarczającej wiedzy o dostępnych ofertach pracy, usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach • korzystanie z dostępu do europejskich rynków pracy • możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom z funduszy zewnętrznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost poziomu bezrobocia w gminie • występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia • rosnąca liczba osób bezrobotnych wymagająca aktywizacji • zbyt mała liczba inwestorów w gminie • trudności w znalezieniu zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież

RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • zapobieganie dysfunkcjom rodzin • prowadzenie efektywnej pracy socjalnej • analizowanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • zapewnienie rodzinom poradnictwa specjalistycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • niski poziom koordynacji działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzieży w gminie • niedostosowywanie do potrzeb dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • odpowiednia dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie gminy • możliwość kontynuowania przez młodzież nauki na poziomie ponadgimnazjalnym • zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych • rosnąca świadomość zdrowotna mieszkańców • możliwość poprawy skuteczności pomocy udzielanej rodzinom, dzieciom i młodzieży dzięki koordynacji działań instytucji wspierających te grupy • istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymująca się liczba rodzin dysfunkcyjnych w gminie • utrudnione warunki do prowadzenia pracy socjalnej • niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży • ograniczona liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania wolnego czasu

UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczona działalność terapeutyczna i rehabilitacyjna w obszarze uzależnień • brak diagnozy kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożenia uzależnieniami • rosnąca świadomość dzieci i młodzieży co do zagrożeń uzależnieniami 	<ul style="list-style-type: none"> • obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej w gminie • zwiększająca się liczba rodzin potrzebujących wsparcia psychospołecznego i prawnego • rosnąca liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • zwiększająca się liczba rodzin objętych poradnictwem i interwencją z powodu przemocy w rodzinie

STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • dysponowanie wystarczającą liczbą pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania członków rodzin w sprawowaniu opieki nad pochodzącymi z nich osobami starszymi • kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do zakładów opiekuńczo leczniczych, domów pomocy społecznej • podnoszenie poziomu życia osób starszych w gminie • uwrażliwianie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych • wspieranie w codziennym funkcjonowaniu przez możliwość pobytu w mieszkaniu chronionym 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań inicjujących powstawanie w gminie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych • ograniczona działalność prozdrowotna wśród osób starszych • niewystarczające działania w celu poprawy sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych • brak działań inicjujących wolontariat na rzecz osób starszych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca liczba osób starszych • posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy • możliwość skorzystania przez osoby starsze z pomocy ze strony rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca liczba osób starszych potrzebujących usług opiekuńczych • brak w gminie grup i instytucji wsparcia dla osób starszych • marginalizowanie problemów i potrzeb osób starszych • nieodpowiadająca potrzebom osób starszych infrastruktura techniczna w gminie • brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia • poprawianie jakości obsługi klientów GOPS-u • pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej • uświadamianie władzom gminy roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami kościołów 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczone działania inicjujące wolontariat w gminie
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze wykwalifikowana kadra ośrodka pomocy społecznej • odpowiednia wiedza na temat problemów społecznych w gminie • posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia • odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej • zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • popadanie przez pracowników pomocy społecznej w rutynę i doznawanie syndromu wypalenia zawodowego • nieodpowiednio finansowany system pomocy społecznej • niska liczba wolontariuszy świadczących pomoc

17. Podsumowanie diagnozy

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Susiec obejmowała kilkanaście zagadnień. Jej wyniki posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy na lata 2014-2020. Zostały one przedstawione w części programowej Strategii i zawierają działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych tak występujących w gminie obecnie, jak i w najbliższych latach. Działania te są wyznaczone w następujących obszarach:

1. Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu oraz zapobieganie ich skutkom poprzez:
 - wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy
 - zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego
 - pomoc zagrożonym wykluczeniem społecznym.
2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez:
 - wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania,
 - wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie,
 - pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju,
 - zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
3. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym poprzez:
 - usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki
 - ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.
4. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego poprzez:
 - przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich
 - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
5. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego poprzez:
 - doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej
 - wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego
 - współpracę z lokalnymi organizacjami pozarządowymi.

III CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W części programowej Strategii zawierają się odpowiednio: misja gminy oraz wyznaczone do realizacji na lata 2014 - 2020 cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań. Ponadto przedstawiono także harmonogram wdrażania Strategii oraz działania na rzecz monitoringu i ewaluacji wdrażania Strategii.

1. Misja gminy, cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań i harmonogram

Misja wyraża wartości, jakie należałoby w wyniku wdrażania Strategii osiągnąć. Natomiast wieloszczeblowy układ celów strategicznych określa ogólną orientację działań wspomagających rozwój (wybór drogi), kierunki rozwoju, dziedziny działań i zbiorcze zadania strategiczne określone mianem celów operacyjnych oraz szczegółowe zasady wspierania rozwoju.

Misja – to wyróżniona przyczyna, wiązka celów, która uzasadnia podjęcie działań dla rozwoju polityki społecznej. Misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z wartości preferowanych przez tę dziedzinę: postępu społecznego, wzrostu warunków życia i wyrównywania szans.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne gminy Susiec oraz rolę i znaczenie gminy w regionie deklarację misji władz samorządowych co do kierunków polityki społecznej gminy Susiec sformułowano następująco:

**PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU- POMOC
POTRZEBUJĄCYM- SKUTECZNOŚĆ W ZAKRESIE POMOCY
SPOŁECZNEJ**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Realizacja misji i związanych z nią celów strategicznych nie jest aktem jednorazowym,

ale długotrwałym procesem strategicznym. Mieszkańcy gminy wraz z terytorium, które zamieszkują, tworzą wspólnotę zwaną samorządem terytorialnym.

Rolą władz gminy jest działanie na rzecz swojej wspólnoty samorządowej, tj. na rzecz jej mieszkańców. Dobro mieszkańców winno być głównym zamierzeniem każdego organu władzy samorządowej. Trudną rolą zarządzającego jest pogodzenie częstokroć rozbieżnych interesów mieszkańców gminy.

CEL STRATEGICZNY NR 1
Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu oraz zapobieganie ich skutkom.
CELE OPERACYJNE
<ol style="list-style-type: none">1. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.2. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego.3. Pomoc zagrożonym wykluczeniem społecznym.
KIERUNKI DZIAŁAŃ DO CELU OPERACYJNEGO NR 1
<ol style="list-style-type: none">1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.3. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.4. Promowanie gminy w celu pozyskania inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy; przygotowywanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów.5. Wspieranie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości w gminie.

6. Wpływanie na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy.
7. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ DO CELU OPERACYJNEGO NR 2

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Wsparcie osób ubogich pracą socjalną, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.
3. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej.
4. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
5. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.
7. Powiększenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ubogich oraz z kościołem.

KIERUNKI DZIAŁAŃ DO CELU OPERACYJNEGO NR 3

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi wykluczeniem społecznym, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym i zapewnienie im dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego.

3. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie.
HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ
Działania ciągle w okresie 2014- 2020
PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE
Wójt Gminy Susiec, Rada Gminy Susiec, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suścu.
PARTNERZY
Powiatowy Urząd Pracy w Tomaszowie Lubelskim, Organizacje pozarządowe działające w obszarze pomocy i integracji społecznej.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe.
WSKAŹNIKI MONITOROWANE
<ul style="list-style-type: none"> • wysokość stopy bezrobocia • liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia • liczba osób ubogich, bezrobotnych objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi • liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa bezrobocia • liczba nowych inwestorów • liczba podmiotów gospodarczych • liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup

zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz liczba osób nimi objętych

- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem

CZĘSTOTLIWOŚĆ POMIARU WSKAŹNIKÓW

Wskaźniki będą monitorowane na bieżąco a pomiar wskaźników będzie się odbywał na koniec każdego roku. Raport z pomiaru i wielkości osiągniętych wskaźników będzie sporządzony w formie sprawozdania na koniec roku.

CEL STRATEGICZNY NR 2

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

CELE OPERACYJNE

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
3. Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
4. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

KIERUNKI DZIAŁAŃ DO CELU OPERACYJNEGO NR 1

1. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
2. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników GOPS-u i placówek oświatowych.
3. Zatrudnianie asystentów rodziny oraz ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz

organizowanie dla nich szkoleń.

4. Udzielanie przez GOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.

5. Zapewnienie rodzinom (w tym rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi) oraz osobom samotnie wychowujących dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologiczno-pedagogicznego, prawnego), terapii rodzinnej. .

6. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.

7. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

KIERUNKI DZIAŁAŃ DO CELU OPERACYJNEGO NR 2

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków

2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego.

3. Zintensyfikowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.

4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

5. Zintensyfikowanie działalności zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie.

6. Zapewnienie, w razie potrzeby, osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

7. Kierowanie, w razie potrzeby, sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy

w rodzinie.

KIERUNKI DZIAŁAŃ DO CELU OPERACYJNEGO NR 3

1. Podnoszenie, jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt i programy nauczania.
2. Rozwijanie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (świetlice).
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy).
4. Organizowanie oferty edukacyjnej dla uczniów uzdolnionych (np. w formie bezpłatnych zajęć), przyznawanie im stypendiów za wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe.
5. Zwiększenie dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych, m.in. poprzez prowadzenie nauczania indywidualnego oraz likwidowanie barier architektonicznych.
6. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy; rozwijanie infrastruktury umożliwiającej dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego i zwiększenie jej bezpłatnej dostępności, organizowanie wypoczynku.

KIERUNKI DZIAŁAŃ DO CELU OPERACYJNEGO NR 4

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Podjęcie działań w kierunku zwiększenia w gminie dostępności usług medycznych na poziomie specjalistycznym.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie

mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.
Szczegółowe działania w zakresie wspierania rodziny oraz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie zawierają gminne programy wspierania rodziny, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ
Działania ciągłe w okresie 2014- 2020
PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE
Wójt Gminy Susiec, Rada Gminy Susiec, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suścu, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne.
PARTNERZY
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tomaszów Lubelski, PFRON, Organizacja pozarządowe działające w obszarze uzależnień i przemocy w rodzinie.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe.
WSKAŹNIKI MONITOROWANE
<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin objętych pracą socjalną, • liczba asystentów rodziny, • liczba rodzin wspierających, • liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń

rodzinnych i alimentacyjnych,

- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
 - liczba grup wsparcia i grup samopomocowych dla rodzin i samotnych rodziców,
 - liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
 - liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
 - liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,
 - liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
 - liczba sprawców przemocy w rodzinie skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,
 - liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
 - liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego oraz liczba dzieci i młodzieży objętych w ich ramach opieką,
 - liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym
-
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych w obiektach służących dzieciom i młodzieży,
 - liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
 - liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
 - liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych.

CZĘSTOTLIWOŚĆ POMIARU WSKAŹNIKÓW

Wskaźniki będą monitorowane na bieżąco a pomiar wskaźników będzie się odbywał na koniec każdego roku. Raport z pomiaru i wielkości osiągniętych wskaźników będzie sporządzony w formie sprawozdania na koniec roku.

CEL STRATEGICZNY NR 3

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

CELE OPERACYJNE

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ DO CELU OPERACYJNEGO NR 1

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym.
3. Poprawa dostępności i jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
4. Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym poprzez organizowanie cyklicznych imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek, podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie klubu seniora.
5. Zwiększenie dostępu osób starszych do informacji o możliwych formach wsparcia.
6. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych oraz z kościołem,
7. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze.

KIERUNKI DZIAŁAŃ DO CELU OPERACYJNEGO NR 2

1. Podnoszenie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami niepełnosprawnymi.

3. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym.
4. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do informacji o prawach i uprawnieniach, m.in. poprzez wykorzystanie sieci Internet.
5. Przeciwdziałanie izolacji osób niepełnosprawnych, m.in. poprzez podejmowanie inicjatyw umożliwiających ich integrację z pełnosprawnymi mieszkańcami gminy.
6. Zwiększanie dostępności wsparcia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla z zaburzeniami psychicznymi.
7. Zwiększenie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie.
8. Podejmowanie współpracy z PCPR, PUP i PFRON w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.
10. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby niepełnosprawne w codziennym życiu.

HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ

Działania ciągle w okresie 2014- 2020

PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE

Wójt Gminy Susiec, Rada Gminy Susiec, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suścu.

PARTNERZY

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tomaszowie Lubelskim, Urząd Pracy w Tomaszowie Lubelskim, Organizacje pozarządowe działające w obszarze pomocy i integracji społecznej, PFRON.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, fundusze PFRON, Fundusz Pracy.

WSKAŹNIKI MONITOROWANE

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba osób korzystających z klubu seniora,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi,
- liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w sporcie, kulturze i turystyce,
- liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.

CZĘSTOTLIWOŚĆ POMIARU WSKAŹNIKÓW

Wskaźniki będą monitorowane na bieżąco a pomiar wskaźników będzie się odbywał na koniec każdego roku. Raport z pomiaru i wielkości osiągniętych wskaźników będzie sporządzony w formie sprawozdania na koniec roku.

CEL STRATEGICZNY NR 4

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.

CELE OPERACYJNE

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.

2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

KIERUNKI DZIAŁAŃ DO CELU OPERACYJNEGO NR 1- 2

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.
4. Podejmowanie przez jednostki gminy i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym, policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. remont ulic i dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół.

HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ

Działania ciągłe w okresie 2014- 2020

PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE

Wójt Gminy Susiec, Rada Gminy Susiec, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suścu.

PARTNERZY

Szkoły ponadgimnazjalne, policja, prokuratura, sądy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe.

WSKAŹNIKI MONITOROWANE

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców

CZĘSTOTLIWOŚĆ POMIARU WSKAŹNIKÓW

Wskaźniki będą monitorowane na bieżąco a pomiar wskaźników będzie się odbywał na koniec każdego roku. Raport z pomiaru i wielkości osiągniętych wskaźników będzie sporządzony w formie sprawozdania na koniec roku.

CEL STRATEGICZNY NR 5

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

CELE OPERACYJNE

1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

KIERUNKI DZIAŁAŃ DO CELU OPERACYJNEGO NR 1

1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej w gminie oraz zachęcanie do podjęcia specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej oraz w zawodzie pracownika

socjalnego.

2. Zatrudnianie asystentów rodziny,
3. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
4. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.

KIERUNKI DZIAŁAŃ DO CELU OPERACYJNEGO NR 2

1. Kontynuowanie realizacji zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Inicjowanie w gminie działalności nowych organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej.
3. Wspieranie lokalowe organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania.
4. Zwiększenie dostępności informacji o sektorze pozarządowym działającym w gminie.
5. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
6. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Szczegółowe działania w zakresie współpracy samorządu gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego zawiera Program współpracy Gminy Susiec z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ

Działania ciągłe w okresie 2014- 2020

PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE
Wójt Gminy Susiec, Rada Gminy Susiec, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suścu.
PARTNERZY
ROPS w Lublinie, organizacje pozarządowe, instytucje kultury, media obywatelskie.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy.
WSKAŹNIKI MONITOROWANE
<ul style="list-style-type: none">• liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,• liczba asystentów rodziny,• liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,• liczba organizacji pozarządowych wspieranych przez samorząd gminy,• liczba wolontariuszy,• stopień dostępności informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych oraz działalności sektora pozarządowego.
CZĘSTOTLIWOŚĆ POMIARU WSKAŹNIKÓW
Wskaźniki będą monitorowane na bieżąco a pomiar wskaźników będzie się odbywał na koniec każdego roku. Raport z pomiaru i wielkości osiągniętych wskaźników będzie sporządzony w formie sprawozdania na koniec roku.

2. Monitoring i ewaluacja wdrażania strategii

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Susiec na lata 2014 - 2020 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suścu. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty zgodnie z harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający Strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem wójta, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących Strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz jednostek mu podległych. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem wójta.

Zespół oceniający Strategię będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotuje raport monitoringowy- sprawozdanie. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie prześle wójtowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej Strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących Strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji Strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które

w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. Konsultacje społeczne

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 – 2020 poddana została konsultacjom społecznym, które pozwoliły na zbudowanie wzajemnego zaufania i zrozumienia przy realizacji działań wynikających ze Strategii. Zachowana została zasada partnerstwa, która wyraża się w przyznaniu równego prawa do wyrażenia głosu i zaprezentowania opinii dotyczących celów i działań określonych w projekcie Strategii. Naszym celem było zebranie możliwie szerokiego i reprezentatywnego spektrum opinii na temat projektu. Konsultacje zostały przeprowadzone w następujący sposób:

Założenia do projektu Strategii zostały zamieszczone na stronie internetowej Gminy Susiec, gdzie każdy zainteresowany podmiot miał możliwość wyrazić swoją opinię lub propozycję zmian. Projekt Strategii był również dostępny do zapoznania się w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suścu w celu ewentualnego złożenia wniosków. Przyjęliśmy również możliwość składania uwag drogą elektroniczną na adres miejscowego GOPS.

IV UWAGI KOŃCOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Susiec na lata 2014 – 2020 jest kontynuacją realizacji Strategii na lata 2006 - 2015. Stanowi jednak bardziej kompleksową analizę sytuacji Gminy Susiec w aspekcie polityki społecznej. Strategia precyzuje zadania samorządu gminnego w zakresie problemów społecznych i nakreśla pożądane kierunki ich działania. Jako wieloletni dokument planistyczny, będzie wymagała uszczegółowienia i precyzowania w trakcie okresu wdrożeniowego. Zakłada realizację wielu powiązanych ze sobą działań. Niektóre z nich mogą być jednak wykonywane niezależnie, ale wszystkie stanowią zwartą konstrukcję głównego celu jakim jest zbudowanie zintegrowanego systemu wsparcia społecznego zapobiegającego wykluczeniu i marginalizacji osób oraz grup społecznych.

Skuteczność realizacji Strategii uzależniona będzie od wielu czynników a przede wszystkim od zaangażowania administracji samorządowej, współdziałania instytucji i organizacji pozarządowych działających na lokalnym terenie oraz wielkości pozyskanych środków.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Susiec jest szansą na optymalne wykorzystanie potencjału wszystkich partnerów polityki społecznej. To szansa na uruchomienie procesów aktywizacji społeczności lokalnej, to wreszcie możliwość powołania lokalnych koalicji, porozumień na rzecz realizacji konkretnych projektów i programów społecznych.

Wykorzystanie tej szansy leży głównie po stronie samorządu, który może włączyć organizacje społeczne do współdziałania.

Przedstawione w Strategii działania są niezbędne do zbudowania podstaw zintegrowanego systemu wsparcia społecznego, rozwoju mieszkańców gminy oraz zapobiegania marginalizacji i wykluczeniu, a w perspektywie do realizacji misji: Bezpieczeństwo- Integracja- Rozwój.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów Strategii.

V SPIS RYCIN I TABEL

Spis Rycin

Ryc. 1 Powiat tomaszowski

Ryc. 2 Topografia Gminy Susiec

Ryc. 3 Ludność w Gminie Susiec według płci i wieku

Spis Tabel

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2010-2012

Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2010-2012

Tabela 3. Ruch migracyjny ludności w latach 2010-2012

Tabela 4. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2010-2012

Tabela 5. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2010-2012

Tabela 6. Struktura bezrobocia w gminie Susiec na koniec 2012 roku

Tabela 7. Edukacja w gminie Susiec

Tabela 8. Ludność gminy według edukacyjnych grup wieku w 2012 r.

Tabela 9. Kultura fizyczna, sport i rekreacja w gminie Susiec w latach 2010 i 2012

Tabela 10. Dane dotyczące przestępczości na terenie Gminy Susiec

Tabela 11. Wyniki policjantów dzielnicowych w służbie prewencyjnej

Tabela 12. Zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym

Tabela 13. Zdarzenia na terenie Gminy Susiec

Tabela 14. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2010-2012

Tabela 15. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012

Tabela 16. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012

Tabela 17. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Tabela 18. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2010-2012